

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับ
ปฐมวัยศึกษา โรงเรียนวัดบางปะกอก กรุงเทพมหานคร ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิจัยเชิง
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยครูประจำชั้นระดับปฐมวัย
ร่วมกันวิพากษ์ความเหมาะสมของตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำ
ชั้น ระดับปฐมวัยศึกษา และพิจารณาความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างครูหัวหน้าสาย
ระดับปฐมวัย และหาคุณภาพของตัวชี้วัดในด้านความตรงตามโครงสร้าง ซึ่งปรากฏสาระโดยสรุป
เกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1.1.1 เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้น
ระดับปฐมวัยศึกษา ของ โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชวัตรบูรณะ กรุงเทพมหานคร
ด้วยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1.1.2 เพื่อศึกษาผลจากการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนา
ตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ครูปฐมวัยที่เข้าร่วมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นครูประจำชั้นในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ปฐมวัยปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ในความเหมาะสมของตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 12 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างของผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัยที่พิจารณาความเหมาะสมของตัวชี้วัด ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ท่าน และครูประจำชั้นในระดับปฐมวัย ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสายชั้น ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มตากลืน ซึ่งได้แก่โรงเรียนที่อยู่ในเขตภาษีเจริญ เขตจอมทอง และเขตราชบุรีบูรณะ จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัยที่นำมาใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพในด้านความตรงตามโครงสร้างของตัวชี้วัด ประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้น ระดับปฐมวัยศึกษา คือครูประจำชั้นในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ปฐมวัยปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการชั้นเรียนดี จำนวน 10 คน และครูประจำชั้นในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ปฐมวัยปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการชั้นเรียนทั่วไป จำนวน 10 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ประเภท คือ

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยใช้ในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มระหว่างครูกับผู้วิจัย ผู้วิจัยใช้ในการสรุปประเด็น หรือสาระสำคัญที่เกิดจากการอภิปราย การเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็น หรือข้อขัดแย้งในหัวข้อต่างๆในการบริหารจัดการชั้นเรียน ของครูกับผู้วิจัย

2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวชี้วัดที่เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ให้ผู้เชี่ยวชาญและครูประจำชั้นในระดับปฐมวัย ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสายชั้น

ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความชำนาญ และประสบการณ์ พิจารณาความเหมาะสมของตัวชี้วัด ในด้านความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

3. แบบประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้น ระดับปฐมวัยศึกษา เป็นเครื่องมือที่เกิดจากการนำตัวชี้วัดที่ได้จากการสนทนากลุ่มและจากการสอบถามความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญและครูหัวหน้าสายชั้น มาปรับเป็นแบบประเมิน

4. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล พัฒนาการของครูประจำชั้นปฐมวัยที่เข้าร่วมการวิจัย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาตัวชี้วัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล มี 5 วิธี คือ

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ตัวชี้วัดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัย

2. รวบรวมข้อมูลจากจากการสนทนากลุ่ม กับทีมพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ประกอบด้วย หัวหน้าสายชั้นระดับปฐมวัยปีที่ 1 และ หัวหน้าสายชั้นระดับปฐมวัยปีที่ 2 และครูประจำชั้นระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน เพื่อร่วมกันร่างตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยทำการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) จำนวน 3 ครั้ง ใช้เวลาในการทำสนทนากลุ่มครั้งละ 120 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ด้วยตนเอง

3. รวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างครูประจำชั้นระดับปฐมวัย โดยให้พิจารณาความเหมาะสมของตัวชี้วัด ในด้านความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

4. รวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัด ใช้วิธีตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง ของตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยได้นำตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนมาจัดทำแบบประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งได้มาจากการสนทนากลุ่มของกลุ่มครูปฐมวัยของ โรงเรียนวัดบางปะกอกและจากการพิจารณาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างครูประจำชั้นระดับปฐมวัยที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสายชั้นเป็นแบบประเมิน แบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ปฐมวัยปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการชั้นเรียนดี จำนวน 10 คน และครูประจำชั้นในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ปฐมวัยปีที่ 2

ปีการศึกษา 2550 ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการชั้นเรียนทั่วไป จำนวน 10 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน

5. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้ร่วมวิจัย จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตัวชี้วัด ประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างครูประจำชั้นระดับปฐมวัยที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสายชั้น ข้อมูลส่วนบุคคลนำมาคำนวณโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ข้อมูลความเหมาะสมของตัวชี้วัดในรายการองค์ประกอบและตัวชี้วัด ประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน คำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาโดยใช้ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1.00

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของตัวชี้วัด ประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน จากการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูประจำชั้นในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ปฐมวัยปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการชั้นเรียนดี จำนวน 10 คน และครูประจำชั้นในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ปฐมวัยปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการชั้นเรียนทั่วไป จำนวน 10 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คนวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยการทดสอบค่าที

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

**1.3.1 ตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับ
ปฐมวัยศึกษา** ของ โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ประกอบ
ไปด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย รวม 72 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและความรับผิดชอบของครูปฐมวัย มี 3
องค์ประกอบย่อย 11 ตัวชี้วัด ได้แก่

ด้านความรู้ความสามารถ มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด คือ (1) ครูมีวุฒิการอนุบาลศึกษา
หรือการศึกษาปฐมวัยหรือเคยผ่านการอบรมระดับปฐมวัย (2) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนว
การสอนและแผนการจัดประสบการณ์ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ครูมี
ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขและพัฒนา
พฤติกรรมของเด็กได้

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่
(1) ครูมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย (2) ครูมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก
(3) ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก

ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบของครูปฐมวัย มีตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครู
สามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้ตามแผนการจัดประสบการณ์ และหลากหลาย (2) ครู
จัดหา จัดทำวัสดุอุปกรณ์และสื่อ เพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์ (3) ครูจัดทำงานธุรการในชั้น
เรียน (4) ครูวัดและประเมินความพร้อม และพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน (5) ครูมีปฏิสัมพันธ์กับ
ผู้ปกครองนักเรียน และแสวงหาความร่วมมือในการจัดประสบการณ์หรือแก้ปัญหานักเรียน

องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนและการดูแลชั้นเรียน มี 10
องค์ประกอบย่อย 46 ตัวชี้วัด ได้แก่

ด้านการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูมีการ
วางแผนการจัดการวางวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน (2) ครูวางแผนการจัดสถานที่ให้
สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะและกิจกรรมของเด็ก (3) ครูวางแผนเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสม
กับพัฒนาการของเด็ก (4) ครูและเด็กมีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อตกลงที่เหมาะสมกับเด็กและ

อธิบายอย่างชัดเจน (5) ครูจัดวางวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้เอง อยู่ในระดับสายตาของเด็ก และสอนให้เด็กเข้าใจวิธีใช้อุปกรณ์ต่างๆ (6) ครูเตรียมพื้นที่ให้เด็กสามารถใช้เวลาเป็นส่วนตัวในช่วงสั้นๆ เล่นหรือทำงานคนเดียวได้ (7) ครูอยู่ในบริเวณที่สามารถมองเห็นนักเรียนได้ทั้งชั้น (8) ครูสามารถจัดกิจกรรมและหมุนเวียนกิจกรรมที่น่าสนใจ (9) ครูมีเทคนิคเตรียมเด็กให้สงบ

ด้านการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก (2) ครูใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่นุ่มนวล เช่น สบตา สันติริยะ เป็นต้น (3) ครูจัดหากิจกรรมที่น่าสนใจมาให้เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล (4) ครูให้การเสริมแรงพฤติกรรมที่เหมาะสม (5) ครูเข้าไปแก้สถานการณ์โดยเร็วในกรณีสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดรุนแรงขึ้น (6) ครูหลีกเลี่ยงการทำโทษหรือเทคนิควิธีที่ทำให้เด็กขาดความรู้สึกนับถือตนเอง

ด้านการจัดชั้นเรียน มีตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูมีการจัดการพื้นที่ห้องเรียนเป็นมุมกิจกรรมหรือศูนย์การเรียนรู้อย่างน้อย 4 มุม (2) ครูจัดมุมกิจกรรมต่างๆ ที่มีพื้นที่เพียงพอให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลได้สะดวก (3) ครูจัดการพื้นที่ห้องเรียนที่มีเนื้อที่ให้เด็กทำกิจกรรมได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ (4) ครูจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับอายุเด็ก ทนทาน มีคุณภาพดี และเพียงพอ

ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูมีการวางแผนการสร้างบรรยากาศของห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน (2) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (3) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและมีระเบียบวินัยให้เด็ก (4) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่สร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้เด็ก (5) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการมาโรงเรียน (6) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กเป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม

ด้านการกำหนดกฎ ข้อตกลงของห้อง มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูมีความเข้าใจถึงลำดับขั้นพัฒนาการของเด็ก เพื่อนำมาใช้สร้างกฎ ข้อตกลงของห้อง (2) ครูและเด็กกำหนดกฎ ข้อตกลงของห้องที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เข้าใจง่าย และ ชัดเจน (3) ครูส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติตามกฎ ข้อตกลงของห้อง

ด้านการกระตุ้นความสนใจของเด็ก มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูใช้สื่อการสอนที่แปลกใหม่ น่าสนใจ (2) ครูจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ หลากหลาย และสลับปรับเปลี่ยนกิจกรรมสม่ำเสมอ (3) ครูใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ

ด้านการบริหารเวลา การกำหนดความคาดหวัง และระยะเวลาใน การทำกิจกรรม
 มีตัวชี้วัด 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูมีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก (2) ครูดำเนินกิจกรรม และปฏิบัติตามตารางกิจกรรมประจำวัน (3) ครูกำหนดเวลาให้เด็กทำกิจกรรมอย่างเหมาะสมเพียงพอ และบอกถึงกิจกรรมที่จะต้องทำต่อไป (4) ครูให้สัญญาณบอกเวลาเตือนล่วงหน้าก่อนเปลี่ยนกิจกรรมใหม่ (5) ครูและเด็กกำหนดข้อตกลงร่วมกันอย่างชัดเจน และตรวจสอบความเข้าใจก่อนมอบหมายงาน (6) ครูมอบหมายงานที่ตรงกับความสนใจ ความสามารถและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (7) ครูอธิบายถึงกระบวนการทำงานและ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้

ด้านการมอบหมายงาน มีตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึง ช่วงความสนใจของเด็ก (2) ครูจัดเตรียมกิจกรรมสำรองสำหรับเด็กที่ทำงานเสร็จก่อนเพื่อลดการ รอคอย

ด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูอธิบายขั้นตอนใน การทำกิจกรรมและตรวจสอบความเข้าใจโดยให้เด็กบอกขั้นตอนในการทำกิจกรรม (2) ครูใช้ คำตอบและคำถามของเด็กในการปรับปรุงการสื่อสารของครู (3) ครูส่งเสริมให้เด็กได้อธิบายผลงาน ของตนเองทุกครั้ง

ด้านการดูแลให้เด็กมีส่วนร่วม มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูจัดกิจกรรมที่ กระตุ้นให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ (2) ครูแบ่งความรับผิดชอบให้เด็ก รับผิดชอบร่วมกัน ตามความถนัดและความสนใจ (3) ครูจัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน อย่างทั่วถึง

องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวชี้วัด ได้แก่

พัฒนาการด้านร่างกาย มีตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) เด็กได้พัฒนาความแข็งแรง ของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหวความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ

(2) เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา

พัฒนาการด้านสังคม มีตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม (2) เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (3) เด็กสามารถช่วยเหลือ ตัวเองในการทำกิจวัตรประจำวัน (4) เด็กมีนิสัยรักการทำงาน (5) เด็กรู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น (6) เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎ กติกาข้อตกลงของส่วนรวม

พัฒนาการด้านจิตใจ- อารมณ์ มีตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น (2) เด็กมีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก (3) เด็กมีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ (4) เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

พัฒนาการด้านสติปัญญา มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด (1) เด็กมีทักษะในการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา (2) เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษา สื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ (3) เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว

1.3.2 ความเหมาะสมของตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ของ โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุดทุกตัวชี้วัด

1.3.3 ตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ของ โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร มีความตรงตามโครงสร้างกล่าวคือ สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างครูประจำชั้นระดับปฐมวัยที่มีการจัดการชั้นเรียนดี กับกลุ่มทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.3.4 การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ของ โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดพัฒนาการของผู้ร่วมวิจัย กล่าวคือ ผู้ร่วมวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและความรับผิดชอบของครูปฐมวัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อสรุปว่า ศักยภาพและความรับผิดชอบของครูปฐมวัยเป็น หนึ่งในองค์ประกอบหลักของตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้น

ระดับปฐมวัยศึกษา ของ โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร โดยประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ด้านคือ

2.1.1 ด้านความรู้ความสามารถ มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด คือ (1) ครูมีวุฒิการอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัยหรือเคยผ่านการอบรมระดับปฐมวัย (2) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการสอนและแผนการจัดประสบการณ์ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ครูมีความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กได้ ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) ที่กำหนดไว้ว่า ครูควรมีวุฒิการอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัยหรือเคยผ่านการอบรมระดับปฐมวัย และควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดประสบการณ์ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กได้

2.1.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย (2) ครูมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก (3) ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) ที่กำหนดไว้ว่า ครูควรมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ได้แก่ รักเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์ดี ใจดี บุคลิกภาพดี มีความรับผิดชอบ สุภาพเรียบร้อย มีความเมตตา อดทน และเป็นคนช่างสังเกต และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก เช่น การโอบอุ้มสัมผัสด้วยความอ่อนโยนท่าทางเป็นมิตร การมองด้วยสายตาเอื้ออาทร การพูดคุยด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน

2.1.3 ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ มีตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูจัดกิจกรรมและประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ และหลากหลาย (2) ครูจัดหา จัดทำวัสดุอุปกรณ์และสื่อ เพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์ (3) ครูจัดทำงานธุรการในชั้นเรียน (4) ครูวัดและประเมินความพร้อม และพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน (5) ครูมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน และแสวงหาความร่วมมือในการจัดประสบการณ์หรือแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) ที่กำหนดไว้ว่า ครูควรจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้ตามแผนการจัดประสบการณ์ และตามตารางกิจกรรมประจำวัน ครูจัดหา จัดทำวัสดุอุปกรณ์และสื่อ เพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์ และจัดทำงานธุรการในชั้นเรียน เช่น บัญชีเรียกชื่อ สมุครายงานประจำวันนักเรียนสมุดบันทึกความพร้อม แบบบันทึกการตรวจสุขภาพ ระเบียบสะสม ฯลฯ ครูวัดและประเมินความพร้อม และความก้าวหน้าทาง

พัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน และครูควร มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน และแสวงหาความร่วมมือ ในการจัดประสบการณ์หรือแก้ปัญหาให้นักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยา ภาควงกษ (2540 อ้างถึงใน อุทุมพร พรายอินทร์, 2542) ซึ่งได้สรุปบทบาทของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ดังนี้ 1) เข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก 2) สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอุ่น เป็นกันเอง และให้ กำลังใจอย่างเหมาะสมต้องมีกฎเกณฑ์ที่คงเส้นคงวา และหลีกเลี่ยงการตำหนิหรือบ่นทอนกำลังใจ 3) จัดเตรียมสื่อในมุมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลายและเหมาะสมกับจำนวนเด็ก 4) เปิดโอกาสให้ เด็กแสดงความคิดและแสดงออกอย่างอิสระทั่วถึงและเป็นธรรมชาติ 5) ยอมรับในความคิดเห็นและการ กระทำ หากจะมีการปรับปรุงหรือแก้ไขต้องคำนึงถึงความรู้สึกและศักดิ์ศรีของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 12 – 14 อ้างถึงในสุกัญญา ดอกพวง, 2549) ที่ได้จำแนกบทบาทของครู ในการจัดการเรียนการสอน ว่าครูควรเตรียมกิจกรรมการเรียน ครูต้องวิเคราะห์จุดประสงค์ของการ เรียนรู้ เพื่อให้ได้สาระสำคัญ และเนื้อหาข้อความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนที่ เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ตามที่กำหนดตามความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน และเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อให้ กิจกรรมการเรียนดังกล่าวบรรลุผล พร้อมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมให้พร้อม เพื่อให้การเรียนรู้ในครั้งนั้นๆ บรรลุผล

2.2 องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนและการดูแลชั้นเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อสรุปว่าการพัฒนาผู้เรียนและการดูแลชั้นเรียนเป็นหนึ่งใน องค์ประกอบหลักของตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับ ปฐมวัยศึกษา ของโรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชวัตรบูรณะ กรุงเทพมหานคร โดย ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 10 ด้านคือ

2.2.1 ด้านการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูมี การวางแผนการจัดการวางวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน 2) ครูวางแผนการจัดสถานที่ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะและกิจกรรมของเด็ก 3) ครูวางแผนเตรียมกิจกรรมที่ เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก 4) ครูและเด็กมีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อตกลงที่เหมาะสมกับเด็ก และอธิบายอย่างชัดเจน 5) ครูจัดวางวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้เอง อยู่ในระดับ สายตาของเด็ก และสอนให้เด็กเข้าใจวิธีใช้อุปกรณ์ต่างๆ 6) ครูเตรียมพื้นที่ให้เด็กสามารถใช้เวลา เป็นส่วนตัวในช่วงสั้นๆ เล่นหรือทำงานคนเดียวได้ 7) ครูอยู่ในบริเวณที่สามารถมองเห็นนักเรียน ได้ทั้งชั้น 8) ครูสามารถจัดกิจกรรมและหมุนเวียนกิจกรรมที่น่าสนใจ 9) ครูมีเทคนิคเตรียมเด็กให้ สงบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schickedanz (1983 อ้างถึงในปราณี สาระจิตต์, 2538) ได้

กล่าวถึงครูว่ามีบทบาทในการเตรียมการในชั้นเรียน ครูจะต้องรับผิดชอบ ต่อการจัดเตรียมการให้ การเรียนรู้เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การจัดห้องเรียนก่อนเด็กมาถึงโรงเรียน การจัดกิจกรรม ที่น่าสนใจ ทำให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจ ถ้ากิจกรรมง่ายหรือยากเกินไป ก็จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมขึ้นได้ การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับเด็กเป็นวิธีการป้องกันความประพฤติที่ไม่ดีไม่ เหมาะสม ได้ผลกว่าวิธีการพูดกับเด็กหลังจากเกิดปัญหาแล้ว หรือการแยกเด็กไว้ต่างหาก และ การจัดเตรียมห้องเรียน (การวางแผนจัดห้องเรียน) เป็นสิ่งที่แสดงว่า ครูมีการวางแผนอย่าง รอบคอบ ผู้มาเยี่ยมเยือนชั้นเรียนสามารถบอกจุดประสงค์ของครูได้จากามอง รอบ ๆ ห้อง เช่น เด็กสามารถหยิบวัสดุเครื่องเล่นโดยสะดวกหรือไม่ ครูสามารถมองเด็กได้ทั่วถึงหรือไม่ เด็ก สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องได้ง่ายหรือยากเพียงใด เป็นต้น และชิคเคดแดนส์ และคณะ (Schickedanz and others, 1983) ยังกล่าวอีกว่า ในการวางแผนการจัดการในชั้นเรียน ควรเริ่มต้นที่ มีจุดประสงค์ที่แน่นอน ชัดเจน และมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการห้องเรียน โดยครูควรมีระบบการจัดการที่ได้ผล กฎของห้องควรสอดคล้องกับเป้าหมายของโปรแกรม เป้าหมายของ วินัยก็คือ การที่เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการห้องเรียน คือ การจัดการเกี่ยวกับ พฤติกรรมของเด็ก เพื่อให้มีการเรียนการสอน ครูจะต้องรับผิดชอบที่จะพัฒนา และคงสภาพ ระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ **Emmer, Evertson, and Anderson (1980 อ้างถึงใน Mc Queen, 1992 อ้างถึงในอุทุมพร พรายอินทร์)** กล่าวว่าหนึ่งในวิธีการสำคัญ ประการแรก ที่นักจัดการที่ดีทำก่อนที่จะเปิดเรียน คือ การวางแผนห้องเรียนไว้เรียบร้อย และใช้ วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพรหมยา นิลวิเชียร (2535) ที่กล่าวว่า การจัดการ (Organization) นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการช่วยให้การสอนและการเรียนรู้บรรลุผล ห้องเรียนที่สกปรกรุงรัง ย่อมทำให้เด็กสับสนและไม่สนใจในกิจกรรมหรือของเล่นที่มี ครูที่ไม่ จัดการวางแผนและจัดลำดับกิจกรรมไม่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี วัสดุหรือเครื่อง เล่นบางอย่างอาจก่อให้เกิดความวุ่นวาย สับสนแก่ครูและนักเรียนอย่างมาก ดังนั้นครูและเด็กควร จะทราบว่าจะไรกำลังเกิดขึ้นในชั้นเรียนและวัสดุอะไรหมด หรือไม่พอ เครื่องเล่นอะไรส่วนไหน ขำรูดต้องซ่อมคว่น เป็นต้น และแนวคิดของ Kounin (1970 อ้างถึงใน พรธณี ข.เจนจิต, 2541) ในตำแหน่งของครูที่สามารถมองเห็นเด็กได้ทั้งชั้น จากการศึกษาการจัดการห้องเรียนและได้ เสนอแนะ ว่าครูผู้ที่เปรียบเสมือนมีตาอยู่ข้างหลัง จะมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นภายใน ห้องเรียนตลอดเวลา ใครจะทำอะไร เมื่อไร กับใคร ที่ไหน ครูรู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นและนักเรียน ก็รู้ว่าไม่มีอะไรจะรอดสายตาของครูได้ และความสามารถของครูที่จะให้ความสนใจต่อเหตุการณ์ มากกว่าหนึ่งอย่างในเวลาเดียวกัน คุณสมบัติของการกระทำพฤติกรรมสองสิ่งในเวลาเดียวกันเป็น สิ่งจำเป็นมาก เพราะครูสามารถมองเห็นหรือรับรู้ ถ้าหากมีการประพฤติผิดเกิดขึ้นในส่วนใดส่วน

หนึ่งของห้องเรียน จะได้หาทางป้องกันได้ทัน ตัวอย่างเช่น ครูรับทราบพฤติกรรมของเด็ก ๆ ที่กำลังเล่นอิสระอยู่ในศูนย์การเรียนต่างๆ รับทราบว่าบางคนกำลังอ่านหนังสือ บางคนกำลังเล่นไม้บล็อก บางคนกำลังเล่นละครสมมุติ บางคนกำลังวาดรูป ระบายสี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับอัมพิกา ภูเดช (2542) ที่ได้กล่าวถึง การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรจะ (1) มีที่ว่างเพื่อทำงานอย่างเพียงพอ สามารถเข้าไปใช้ได้ง่ายและปลอดภัย (2) มีความแตกต่างระหว่างพื้นที่ทำงานต่าง ๆ (3) จัดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย (4) จัดพื้นที่ทำงานต่าง ๆ และวัสดุอุปกรณ์ที่ดึงดูดใจ (5) มีการพิจารณาดำเนินการของพื้นที่ทำงานต่าง ๆ (6) จัดที่เก็บของอย่างเพียงพอ และเด็กสามารถเข้าไปเก็บของได้ง่าย (7) จัดที่ว่างนอกห้องเรียนอย่างเพียงพอ สามารถเข้าไปใช้ได้ง่ายและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนา ปุณญฤทธิ์ (2541) ที่เสนอแนะว่าการจัดห้องเรียนระดับปฐมวัยจะต้องจัดให้มีบรรยากาศแห่งการต้อนรับ อบอุ่นสว่างไสว สะอาดตา และเร้าใจเด็กให้เกิดความสนใจต่อสภาพแวดล้อมภายในห้อง ทั้งนี้จะต้องจัดเตรียมวัสดุการศึกษา เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจของเด็กขณะเดียวกันสิ่งเหล่านี้จะต้องมีผลต่อการสนับสนุนพัฒนาการของเด็กด้วย

2.2.2 ด้านการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก 2) ครูใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่นุ่มนวล เช่น สบตา สันติริยะ เป็นต้น 3) ครูจัดหากิจกรรมที่น่าสนใจมาให้เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล 4) ครูให้การเสริมแรงพฤติกรรมที่เหมาะสม 5) ครูเข้าไปแก้สถานการณ์โดยเร็วในกรณีสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดรุนแรงขึ้น 6) ครูหลีกเลี่ยงการทำโทษหรือเทคนิควิธีที่ทำให้เด็กขาดความรู้สึกนับถือตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Schickedanz (1983 อ้างถึงในปราณี สาระจิตต์, 2538) ที่ครูควรให้ความสนใจต่อการประพฤติที่ไม่เหมาะสมเพียงเล็กน้อย ชนิดไม่ร้ายแรง เช่นการเหม่อลอย ไม่สนใจครูเล่านิทาน ซึ่งเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้รายบุคคล ครูควรแสดงแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก การที่ครูตั้งใจฟังเด็กพูดเป็นแบบอย่างที่ดีที่เด็กได้รับ เด็กมักชอบเลียนแบบครูเสมอ และครูควรให้ความสนใจการประพฤติที่ไม่เหมาะสมเพียงเล็กน้อยที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ที่อาจเพิ่มความรุนแรงขึ้นได้ ครูควรแก้ปัญหาด้วยวิธีการนุ่มนวล เช่นการเข้าไปใกล้เด็กและเรียกชื่อก่อนจะบอกถึงปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ครูอาจใช้วิธีมองสบตา สันติริยะ สัมผัสตัวเด็ก หรือให้มาทำงานใกล้ ๆ ครู การยกย่องเด็กเป็นวิธีหนึ่งที่ได้ผล แต่ครูต้องทำด้วยความจริงใจ ชัดเจนและพอเหมาะพอควร หลังจากเด็กทำตามข้อตกลงหรือข้อแนะนำแล้วครูอาจใช้คำพูดเสริมแรงเด็ก เช่น ครูชอบการที่เธอปิดก๊อกน้ำหลังจากใช้เสร็จแล้ว ครูควรหลีกเลี่ยงการทำโทษ รวมทั้งการดู สั่งสอน การแยกให้ไปอยู่ตามลำพังไม่ทำกิจกรรมที่ชอบ ส่งเด็กไปหาครูใหญ่ หรือเทคนิควิธีใดก็ตามที่ทำให้เด็กขาดความรู้สึกนับถือตนเอง เช่น การทำให้ละอาย การตำหนิ การทำให้รู้สึกต่ำต้อย สิ่งเหล่านี้ไม่ช่วยให้เด็กเปลี่ยน

พฤติกรรมและไม่ควรทำโทษเด็กทางร่างกายไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น การที่ครูตีเด็กเป็นการแสดงแบบอย่างของ ความรุนแรง ควรเป็นวิธีสุดท้ายที่ครูทำหลังจากใช้วิธีอื่นไม่ได้ผล ผลที่เกิดตามมาอาจทำลายสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับเด็กตลอดไป และไม่ได้ช่วยลดการประพฤติผิดลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Tanner (1978 อ้างถึงใน หรรษา นิลวิเชียร, 2535) เมื่อครูและเด็กรู้ว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นเช่นใด ครูจะไม่สนใจพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และให้รางวัลพฤติกรรมที่เหมาะสม การจัดหากิจกรรมที่น่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของหรรษา นิลวิเชียร (2535) ครูที่ไม่จัดการวางแผนและจัดลำดับกิจกรรมไม่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี วัสดุหรือเครื่องเล่นบางอย่างอาจก่อให้เกิดความวุ่นวาย สับสนแก่ครูและนักเรียนอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะรัตน์ วิชาสุรฉนท (2530) ได้ศึกษาพฤติกรรมและวิธีการที่พ่อแม่และครูปฏิบัติต่อเด็กปฐมวัย เมื่อเด็กกระทำการที่ไม่น่าพอใจ โดยครูส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ใช้การพูดโต้ตอบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก รวมทั้ง การชู้ การชมเชย การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมการวางเงื่อนไข จำกัดบริเวณ และแยกเด็กออกจากเพื่อนร่วมชั้นชั่วคราว และ สุรัสวดี ปุณณโชติ (2538) ได้ศึกษาวิธีที่ครูใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลในกรุงเทพมหานคร พบว่า วิธีที่ครูส่วนใหญ่มักใช้ในการแก้ปัญหา ได้แก่ การเตือนด้วยท่าทางและคำพูด เสริมแรงเมื่อปัญหายุติ การให้เพื่อนปรบมือให้ การให้ดาว เมื่อปัญหารุนแรงครูมักเข้าแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ตรงไปตรงมาและจริงจัง เช่น สั่งให้หยุด เข้าไปแยกเด็กออกจากเหตุการณ์ และ อุทุมพร พรายอินทร์ (2542) ได้ศึกษาการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันปัญหาและการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พบว่า การจัดการชั้นเรียนด้านการป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พบว่าครูส่วนใหญ่ใช้การชมเชยเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และในด้านการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูให้ความสำคัญและปฏิบัติโดยใช้วิธีการเตือนและเปลี่ยนสภาพแวดล้อม โดยเข้าไปใกล้ๆ ให้เด็กรู้ตัว ทบทวนข้อตกลง และเพิ่มสิ่งที่ดึงดูดใจ

2.2.3 ด้านการจัดชั้นเรียน มีตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูมีการจัดการพื้นที่ห้องเรียนเป็นมุมกิจกรรมหรือศูนย์การเรียนรู้อย่างน้อย 4 มุม 2) ครูจัดมุมกิจกรรมต่างๆ ที่มีพื้นที่เพียงพอให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลได้สะดวก 3) ครูจัดการพื้นที่ห้องเรียนที่มีเนื้อที่ให้เด็กทำกิจกรรมได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ 4) ครูจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับอายุเด็ก ทนทาน มีคุณภาพดีและเพียงพอ สอดคล้องกับแนวคิดของ Chiare and Callender (1980 อ้างถึงในปราณี ธาระจิตต์, 2538) กล่าวว่า การจัดห้องเรียนให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีนั้นจะมีผลทำให้การศึกษาของเด็กบรรลุตามเป้าหมาย แต่ถ้าการจัดสภาพแวดล้อมได้ไม่ดีเท่าที่ควร จะเกิดผลเสียแก่เด็ก เช่น

เด็กจะไม่ตั้งใจเรียน หรือไม่ทำตัวให้เรียบร้อย ในห้องที่มีเสียงดังอีกที และเด็กอาจจะยับยั้งการพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง ถ้าสภาพแวดล้อมของห้องเรียนทำให้ครูต้องดูแลเด็กทุกฝีก้าว ดังนั้น ถ้าจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ทำให้เด็กได้เคลื่อนไหว ได้อย่างอิสระ ในห้องมีเครื่องเรือนที่ได้สัดส่วนกับร่างกายเด็ก มีความยืดหยุ่นในการจัดห้อง และสร้างพื้นที่ที่สนองประโยชน์ใช้สอย เด็กจะมีการพัฒนาและสร้างสรรค์ในทุกด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการชั้นเรียนของโจนส์และโจนส์ (Jones and Jones, 1990) กล่าวถึง การจัดการในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ เกี่ยวข้องกับวิธีสอนของครูที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุด ด้วยการตอบสนองเด็กเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งทรรษา นิลวิเชียร (2535) กล่าวว่า การจัดการ (Organization) นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการช่วยให้การสอนและการเรียนรู้บรรลุผล ห้องเรียนที่สกปรกรกรุงรัง ย่อมทำให้เด็กสับสนและไม่สนใจในกิจกรรมหรือของเล่นที่มี ครูที่ไม่จัดการวางแผนและจัดลำดับกิจกรรมไม่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี วัสดุหรือเครื่องเล่นบางอย่างอาจก่อให้เกิดความวุ่นวาย สับสนแก่ครูและนักเรียนอย่างมาก ดังนั้นครูและเด็กควรจะทราบว่าจะไรกำลังเกิดขึ้นในชั้นเรียนและวัสดุอะไรหมด หรือไม่พอ เครื่องเล่นอะไรส่วนไหนชำรุดต้องซ่อมควมเป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อัมพิกา ภูเดช (2542) ที่ได้กล่าวถึง การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งควรจะ (1) มีที่ว่างเพื่อทำงานอย่างเพียงพอ สามารถเข้าไปใช้ได้ง่ายและปลอดภัย (2) มีความแตกต่างระหว่างพื้นที่ทำงานต่าง ๆ (3) จัดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย (4) จัดพื้นที่ทำงานต่าง ๆ และวัสดุอุปกรณ์ที่ดึงดูดใจ (5) มีการพิจารณาตำแหน่งของพื้นที่ทำงานต่าง ๆ (6) จัดที่เก็บของอย่างเพียงพอ และเด็กสามารถเข้าไปเก็บของได้ง่าย (7) จัดที่ว่างนอกห้องเรียนอย่างเพียงพอ สามารถเข้าไปใช้ได้ง่ายและปลอดภัย การจัดห้องเรียนอย่างมีความหมาย ทุกอย่างที่ยังวางไว้ในห้องต้องมีเหตุผล สามารถอธิบายได้ว่าจัดเพื่ออะไรและเพราะเหตุใด เช่น มุมน้ำและมุมศิลปะต้องอยู่ใกล้ห้องน้ำ (เพราะเป็นมุมที่เลอะเทอะ ต้องอยากที่ทำความสะอาดได้ง่าย) มีพื้นที่ที่เห็นได้ชัดว่า เพื่อการเรียนรู้อะไร (เช่น พื้นที่สำหรับงานกลุ่มเล็ก พื้นที่เล่นกลางแจ้ง)

2.2.4 ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ครูมีการวางแผนการสร้างบรรยากาศของห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน (2) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (3) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและมีระเบียบวินัยให้เด็ก (4) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่สร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้เด็ก (5) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการมาโรงเรียน (6) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กเป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม สอดคล้องกับแนวคิด Gordon (1974 อ้างถึงในทรรษา นิลวิเชียร, 2535) เขาสนใจบรรยากาศที่เน้นด้านสังคม อารมณ์ของห้องเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพูดคุยกัน แทนการใช้อำนาจ จะช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปได้ด้วยดี ตรงตามความต้องการของครูและนักเรียนจะมีความรับผิดชอบ และรู้จักสิทธิของตัวเองในการพูดถึงปัญหาและความยุ่งยากของตน และสอดคล้องกับการสำรวจ เอกสารงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531) ได้ค้นพบว่า บรรยากาศใน ชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการ เรียนรู้เพิ่มขึ้น การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นที่ให้ความเอื้ออาทรต่อนักเรียน ที่นักเรียนกับนักเรียนมี ความสัมพันธ์ฉันท์มิตรต่อกัน และที่มีความสะอาด เหล่านี้ เป็นบรรยากาศที่นักเรียนต้องการ ทำ ให้นักเรียนมีความสุขในการมาโรงเรียนและ ในการเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้าง ความรู้สึกนี้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ ก็นับว่าครูได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนของประเทศชาติ ให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคม โดยแท้จริงดังนั้น การ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับGlasser (1965 อ้างถึงใน พรรษา นิลวิเชียร,2535) ได้เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียนด้วยความร่วมมือกัน ระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งต้องอาศัยความจำเป็นพื้นฐาน ทางด้านจิตวิทยาสองประการคือ ความ รักและความรู้สึกมีค่า หมายถึงว่า ครูจะต้องช่วยขจัดปัญหาทางอารมณ์ของเด็กที่มีปัญหาด้านการ ปกครอง อันจะส่งผลต่อความประพฤติของเด็กคือ ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ และได้รับ การศึกษาดีขึ้น การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การจัดการชั้นเรียนราบรื่น ซึ่ง สอดคล้องกับแดนสวรรค์ สุตทน (2539: 23 - 24) กล่าวถึงบทบาทครู อาจารย์ในการจัดการเรียน การสอนในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้นักเรียน โดยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดสภาพ ในห้องสอน การจัดป้ายนิเทศส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดนิทรรศการ

2.2.5 ด้านการกำหนดกฎ ข้อตกลงของห้อง มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูมี ความเข้าใจถึงลำดับขั้นพัฒนาการของเด็ก เพื่อนำมาใช้สร้างกฎ ข้อตกลงของห้อง 2) ครูและเด็ก กำหนดกฎ ข้อตกลงของห้องที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เข้าใจง่าย และ ชัดเจน 3) ครูส่งเสริมให้เด็ก ปฏิบัติตามกฎ ข้อตกลงของห้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schickedanz (1983 อ้างถึงใน ปราณี สาระจิตต์, 2538) ที่กล่าวว่า การกำหนดกฎระเบียบหรือข้อตกลงของชั้นเรียน ที่มีความ สอดคล้องกับเป้าหมายของครู เหมาะสมกับเด็ก เด็กทุกคนต้องเรียนรู้และปฏิบัติตาม ข้อตกลงบาง ข้ออาจจำเป็นต้องใช้ตลอดปี บางครั้งอาจใช้ชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วตัดทิ้งไป ข้อตกลงในชั้นเรียน ควรเปิดโอกาสให้เด็กควบคุมตนเองให้มากที่สุด เช่น หยิบและเก็บของให้เข้าที่ แต่งตัว เข้า ห้องน้ำ รับประทานอาหาร สิ่งเหล่านี้จะฝึกให้เด็กรู้จักปกครองตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็น การผ่อนคลายครู ช่วยให้ครูใช้เวลาในการเตรียมการสอนแทนการจัดการสิ่งเหล่านี้ การสอนกฎเมื่อ เริ่มเปิดเทอมใหม่ ๆ ครูอาจสอนเด็กเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

สถานการณ์และความเหมาะสม กฎและระเบียบ และสอดคล้องกับแนวคิดของสมพร สุทัศน์ีย์ (2541) กล่าวถึงกฎและระเบียบที่ทำให้นักเรียน ประพฤติผิด ได้แก่ (1) กฎและระเบียบที่ขัดกับพัฒนาการของเด็ก เช่น ห้ามพูดคุยในห้องเรียน ห้ามลุกจากที่ขณะทำงาน ซึ่งเป็นการขัดกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะวัย 6-12 ขวบ นอกจากกฎระเบียบเหล่านี้จะขัดกับพัฒนาการของเด็กแล้วยังเป็นกฎที่ล้าสมัยด้วย เพราะขัดกับกระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันที่มุ่งให้เด็กเป็นผู้แสดง และทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (2) กฎและระเบียบที่เข้มงวดกวดขันจนเกินไป ไม่มีการยืดหยุ่น กฎและระเบียบเช่นนี้มักจะทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างครูและนักเรียนขาดสะบั้นลง เช่น ห้ามไม่ให้พูดคุยขณะทำงาน ให้ส่งการบ้านตรงเวลา ห้ามมาโรงเรียนสาย ฯลฯ การที่มีกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดเช่นนี้ทำให้เด็กชอบฝ่าฝืนระเบียบและดื้อรั้นดังกล่าวนั้นแล้วข้างต้น (3) กฎและระเบียบที่ไม่คงเส้นคงวา เด็กเกิดความสงสัย ไม่มั่นใจขาดกลัวและวิตกกังวล เพราะการกระทำอย่างเดียวกันบางครั้งก็ผิดบางครั้งก็ถูก ตรงกับแนวคิดของโจนส์และโจนส์ (Jones and Jones, 1990) การจัดการในชั้นเรียน เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแนะนำและการปรับพฤติกรรมอย่างเหมาะสม เด็กและครูจะต้องเรียนรู้ ทำความตกลงเกี่ยวกับกฎระเบียบของห้องเรียน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ครูและเด็กจะต้องรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำ ไม่ใช่ เป็นการบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของแนช (Nash, 1978) ได้จากการศึกษาเด็กในประเทศอังกฤษ เกี่ยวกับระเบียบในห้องเรียน ผลปรากฏว่าเด็กคาดหวังว่าครูจะเป็นผู้รักษาความเป็นระเบียบ แต่ครูไม่ได้ทำตามที่เขาคาด ทำให้เด็กขาดความนับถือครู เด็กคิดว่าครูควรรักษาระเบียบ ทำการสอนอธิบาย เป็นบุคคลที่น่าสนใจ ยุติธรรมและเป็นมิตร เด็ก ๆ ได้ สรุปว่า ครูควรมีระบบการจัดการที่ใช้ได้ผลดี

2.2.6 ด้านการกระตุ้นความสนใจของเด็ก มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูใช้สื่อการสอนที่แปลกใหม่ น่าสนใจ 2) ครูจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ หลากหลาย และสลับปรับเปลี่ยนกิจกรรมสม่ำเสมอ 3) ครูใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ ซึ่งสอดคล้องกับกู๊ด และโบรफी (Thomas R. Good and E. Broopphy, 1984) ได้เสนอหลักการทั่วไปของการจัดการในชั้นเรียน คือ เด็กพอใจที่จะทำตามข้อตกลง ซึ่งเขามีความเข้าใจและยอมรับ การจัดการในชั้นเรียน ควรจะเป็นวิธีการที่มองด้วยสายตายาวไกล ที่เด็กใช้เวลาในการทำผลงาน มากกว่าที่จะมองภาพโดยเน้นการควบคุม การประพฤติผิด เป้าหมายของครู คือการพัฒนาให้เด็กควบคุมตนเอง ไม่เพียงแต่ครูพยายามที่จะควบคุมเขา ปัญหาวินัย คือปัญหาระยะสั้น เมื่อเด็กผูกพันกับกฎเกณฑ์ในการทำงานอย่างมีความหมาย ด้วยสื่อและอุปกรณ์ที่เขามีความถนัดและสนใจ และแนวคิดของKounin (1970) อ้างถึงใน พรหมณี ข.เจนจิต, 2541) กล่าวว่าคุณสมบัติอีกประการหนึ่งที่ สังกะตก็คือ ความสามารถของครูในการจัดเตรียมกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง การสังเกตห้องเรียนแสดงให้เห็นว่า ความเบื่อและการไม่

อยู่นิ่งของเด็ก เป็นต้นเหตุของการประพฤติดี นอกจากนี้ ข้อมูลก็แสดงให้เห็นชัดเจนว่า เด็กที่ทำกิจกรรมน้อยอย่าง มักจะเบื่อง่าย ขาดความสนใจ อยู่ไม่สุข และประพฤติดีในที่สุด หรือมีเมื่อนั้นเด็กอาจแสดงอาการเกียจคร้าน เหม่อลอย ไปห้องน้ำบ่อย ๆ เป็นต้น ข้อคิดในการจัดเตรียมกิจกรรมหลาย ๆ อย่างมาให้เด็กทำก็คือ ประการแรกกิจกรรมเหล่านั้นเหมาะสมกับระดับความสามารถทางสติปัญญาของเด็กหรือไม่ ประการที่สองรูปแบบการสอนของครู มีการอนุญาตให้เด็กทำกิจกรรมอิสระตามความสนใจหรือเปล่า รวมทั้งเด็กได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ มีวัสดุอุปกรณ์ที่เขาสามารถหยิบจับสัมผัสได้ องค์ประกอบอีกประการหนึ่งในการจัดเตรียมกิจกรรมหลาย ๆ อย่างสำหรับเด็กก็คือ การวางแผนจัดวางวัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน รวมทั้งการวางแผนจัดสถานที่ให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับลักษณะการทำกิจกรรมของเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี เจตนเจริญรักษ์ (2537) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยจากการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบด้วยการดึงความสนใจของเด็กปฐมวัยที่กำลังคุยหรือเล่นกันอยู่เพื่อหันเหความสนใจมาสู่กิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ โดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น หุ่น การใช้ท่าทาง คำคล้องจอง เพลง หรือปริศนาคำทาย และโดยวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบมีความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยวิธีปกติ

2.2.7 ด้านการบริหารเวลา การกำหนดความคาดหวัง และระยะเวลาใน การทำกิจกรรม มีตัวชี้วัด 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูมีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก 2) ครูดำเนินกิจกรรม และปฏิบัติตามตารางกิจกรรมประจำวัน 3) ครูกำหนดเวลาให้เด็กทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม เพียงพอ และบอกถึงกิจกรรมที่จะต้องทำต่อไป 4) ครูให้สัญญาณบอกเวลาเตือนล่วงหน้าก่อนเปลี่ยนกิจกรรมใหม่ 5) ครูและเด็กกำหนดข้อตกลงร่วมกันอย่างชัดเจนและตรวจสอบความเข้าใจก่อนมอบหมายงาน 6) ครูมอบหมายงานที่ตรงกับ ความสนใจ ความสามารถและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 7) ครูอธิบายถึงกระบวนการทำงานและจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schickedanz (1983 อ้างถึงใน ปราณิ สาระจิตต์, 2538) ได้กล่าวถึงความสะดวกในการเปลี่ยนกิจกรรม ปัญหาพฤติกรรมอาจเกิดขึ้นได้เสมอในช่วงของการเปลี่ยนเวลาจากกิจกรรมหนึ่งไปอีกกิจกรรมหนึ่ง เด็กจะไม่ชอบการเข้ามาขัดขวางการเล่นที่ตนกำลังสนใจ เว้นแต่จะมีการวางแผนที่ดี ครูควรเตือนเด็กล่วงหน้า และให้เวลาเด็กพอสมควรสำหรับการทำกิจกรรมที่กำลังปฏิบัติอยู่ ก่อนเปลี่ยนกิจกรรมใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kounin (1970 อ้างถึงใน พรพนั ข.เจนนิต, 2541) กล่าวว่า ความราบรื่นระหว่างทำกิจกรรม และการเปลี่ยนกิจกรรมแต่ละกิจกรรม มีความสำคัญมากในกระบวนการ

จัดการห้องเรียน ความราบรื่น หมายถึง ประสิทธิภาพในการเริ่มต้นและการดำรงสภาพการทำกิจกรรม จนกระทั่งเสร็จสิ้น ตัวอย่างเช่น การขอให้เด็กผู้กำลังทำกิจกรรมอิสระมารวมกันเพื่อทำกิจกรรมวงกลม โดยไม่ให้เด็กรู้สึกถูกรบกวน บังคับให้ละจากสิ่งที่เขากำลังสนใจอยู่ที่นั่นใด และสอดคล้องกับทฤษฎี นิลวิเชียร (2535) กล่าวว่าการจัดการ (Organization) นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการช่วยให้การสอนและการเรียนรู้บรรลุผล ห้องเรียนที่สกปรกรุ่งรัง ย่อมทำให้เด็กสับสนและไม่สนใจในกิจกรรมหรือของเล่นที่มี ครูที่ไม่จัดการวางแผนและจัดลำดับกิจกรรมไม่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี วัสดุหรือเครื่องเล่นบางอย่างอาจก่อให้เกิดความวุ่นวาย สับสนแก่ครูและนักเรียนอย่างมาก ดังนั้นครูและเด็กควรจะทราบว่าจะอะไรกำลังเกิดขึ้นในชั้นเรียน และวัสดุอะไรหมด หรือไม่พอ เครื่องเล่นอะไรส่วนไหนชำรุดต้องซ่อมควน เป็นต้น

2.2.8 ด้านการมอบหมายงาน มีตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงช่วงความสนใจของเด็ก 2) ครูจัดเตรียมกิจกรรมสำรองสำหรับเด็กที่ทำงานเสร็จก่อนเพื่อลดการรอคอย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schickedanz (1983 อ้างถึงในปราณี สาระจิตต์, 2538) ได้กล่าวถึงการลดการรอคอย ถ้าหากเด็กเล็ก ๆ ต้องคอยนานเกินไป มีแนวโน้มว่าเด็กจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากเด็กต้องการเคลื่อนไหว และความจำกัดของการควบคุมตนเอง ตัวอย่างเช่น (1) คอยครุ่นคิดเรื่องการเรียนการสอนออกมา (2) คอยเล่นของเล่นที่มีจำนวนน้อย ต้องผลัดกันเล่น (3) คอยในแถวเป็นเวลานาน (4) คอยทำกิจกรรมใหม่เป็นเวลานานหลังจากทำกิจกรรมเก่าเสร็จ ให้ความสนใจกับสมาชิกแต่ละคน ทุกคนก่อนจะเข้าสู่บทเรียน

2.2.9 ด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมและตรวจสอบความเข้าใจโดยให้เด็กบอกขั้นตอนในการทำกิจกรรม 2) ครูใช้คำตอบและคำถามของเด็กในการปรับปรุงการสื่อสารของครู (3) ครูส่งเสริมให้เด็กได้อธิบายผลงานของตนเองทุกครั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Mc Queen (1992 อ้างถึง อุทุมพร พรายอินทร์, 2542) กล่าวว่าวิธีการป้องกันปัญหาการจัดการชั้นเรียน ครูควรจะให้คำอธิบายสิ่งที่ถูกต้องกับนักเรียนทั้งชั้น และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอธิบาย ตอบ คำถามก่อนที่จะมีการสรุปผลรวม พูกระดับเสียงที่น่าเชื่อถือ ทำตามบทเรียน อย่าลดเป้าหมายของบทเรียน ใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจ ตรวจสอบความคิดรวบยอดของเด็กหลังจากที่ได้เรียนไปแล้ว ถามคำถามที่ชัดเจน สั้น และรัดกุม สอนกิริยามารยาทที่นักเรียนจำเป็นต้องเตรียมตัวสำหรับห้องเรียน โดยไม่ต้องอาศัยครูในสภาพพอใจ ให้ข้อมูลป้อนกลับที่เฉพาะพิเศษและเหมาะสมกับข้อคิดเห็นของ นักเรียน การสอนและวิธีพูดและความเร็วในการพูดและการสอนเด็กเหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ตรวจสอบความเข้าใจและความถูกต้องของงาน ถามคำถามก่อนมีการเรียกชื่อให้เด็กตอบทำให้งานที่ได้รับ

มอบหมายอย่างมีคุณค่า และมอบหมายงานที่มีคุณค่า ยืนยันให้เด็กรับผิดชอบต่องาน และตรวจสอบงานให้ครบถ้วน

2.2.10 ด้านการดูแลให้เด็กมีส่วนร่วม มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูแบ่งความรับผิดชอบให้เด็กรับผิดชอบร่วมกัน ตามความถนัดและความสนใจ 3) ครูจัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กได้ทำงานร่วมกันอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schickedanz (1983 อ้างถึงในปราณี สารจิตต์, 2538) ได้กล่าวว่า เนื่องจากห้องเรียนอนุบาลมีอุปกรณ์และของเล่นจำนวนมาก เมื่อใช้เสร็จแล้วจะเป็นเวลาของการจัดเก็บเข้าที่ ครูจะต้องมีแผนการที่รอบคอบในการจัดวางของเหล่านั้นให้เป็นที่มองเห็นสะดวก เพื่อเด็กจะไม่สับสนที่จะรับผิดชอบ ดูแลรักษาห้องให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการชั้นเรียนของโจนส์และโจนส์ (Jones and Jones, 1990) กล่าวว่า การจัดการในชั้นเรียน เกี่ยวข้องกับการใช้องค์กร และวิธีการจัดการของกลุ่มที่ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมการทำงานสูงสุด และแนวคิดของวัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 12 – 14 อ้างถึงใน สุกัญญา ดอกพวง, 2549) กล่าวว่าครูต้องเป็นผู้นำสร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร โดยการสนับสนุนเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมทำงานกับกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อภิปรายโต้แย้งแสดงความเห็นด้วยท่วงทีนุ่มนวล ให้เกียรติและเป็นมิตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุความสำเร็จ และ Glasser (1965 อ้างถึงใน ھرรษา นิลวิเชียร, 2535) ในหนังสือ Reality Therapy ของเขาได้เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียนด้วยความร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งต้องอาศัยความจำเป็นพื้นฐาน ทางด้านจิตวิทยาสองประการคือ ความรักและความรู้สึกมีค่า หมายถึงว่า ครูจะต้องช่วยขจัดปัญหาทางอารมณ์ของเด็กที่มีปัญหาด้านการปกครอง อันจะส่งผลต่อความประพฤติของเด็กคือ ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ และได้รับการศึกษาดีขึ้น

2.3 องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อสรุปว่าพัฒนาการของผู้เรียน เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ของโรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชวัตรบูรณะ กรุงเทพมหานคร

2.3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย มีตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหวความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ 2) เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของภรณ์ คุรุรัตน์ (2523) ได้เสนอแนะไว้ว่า เด็กระดับก่อนศึกษามีความแตกต่างจากเด็กระดับ

ประถมศึกษาหลายด้าน ฉะนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จึงต้องสอดคล้องกับหลักพัฒนาการเด็กเพื่อเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนประถมศึกษาต่อไป การส่งเสริมพัฒนาการเด็กนั้น ครูควรส่งเสริมในทุกๆด้าน ไปพร้อมๆกัน เนื่องจากพัฒนาการแต่ละด้าน มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน และมีความสัมพันธ์กัน การส่งเสริมหรือการสกัดกั้นพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่ง ย่อมทำให้เกิดผลดีหรือกระทบพัฒนาการด้านอื่นๆ ด้วย การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูเด็กให้มีความเจริญเติบโตด้านส่วนสูง และน้ำหนักตามปกติ และการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และประสานสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 (2543: 12 อ้างถึงใน สุกัญญา ดอกพวง, 2549) ที่กล่าวว่า การกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย ให้โอกาสผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน การเคลื่อนไหว อาจเป็นการเคลื่อนไหวอวัยวะหรือกล้ามเนื้อต่างๆ ได้แก่ 1) การเคลื่อนไหวอวัยวะ/กล้ามเนื้อมัดย่อย เช่น กิจกรรมการเขียน การฟัง การพูด การวาดภาพ การพับกระดาษ การเช็ดหุ่น การร้อยลูกปัด และการร้องเพลง เป็นต้น 2) การเคลื่อนไหวอวัยวะ/กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กิจกรรมการย้ายกลุ่ม การย้ายเก้าอี้ การจัดโต๊ะ การกระโดด การวิ่ง การเล่นเกมต่างๆ (ประเภทใช้กล้ามเนื้อใหญ่)

2.3.2 พัฒนาการด้านสังคม มีตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม 2) เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข 3) เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเอง ในการทำกิจวัตรประจำวัน 4) เด็กมีนิสัยรักการทำงาน 5) เด็กรู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น 6) เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎ กติกาข้อตกลงของส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Freud (1949 อ้างถึงใน เยาวพา เตะทะคุปต์, 2541) นักจิตวิเคราะห์ได้ชี้ให้เห็นว่าวัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ คือ ระยะ 5 ปี แรกของเรา ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับในตอนต้นๆ ของชีวิตจะมีอิทธิพลต่อชีวิตคนเราตลอดจนถึงวาระสุดท้าย เขาเชื่อว่าการอบรมเลี้ยงดูในระยะปฐมวัยนั้นมีผลต่อพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของภรณ์ คุรุรัตน์ (2523) การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคม ขึ้นอยู่กับความรัก ความเอาใจใส่ที่เด็กได้รับจากผู้ใหญ่ เช่น พ่อ แม่ และครู เมื่ออยู่ที่โรงเรียนครูจึงมีบทบาทที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น และเชื่อมั่นในตนเอง

2.3.3 พัฒนาการด้านจิตใจ- อารมณ์ มีตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น 2) เด็กมีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก 3) เด็กมีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ 4) เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของภรณ์ คุรุรัตน์ (2523) การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคม ขึ้นอยู่กับความรัก ความเอาใจใส่ที่เด็กได้รับจากผู้ใหญ่ เช่น พ่อ แม่ และครู เมื่ออยู่ที่โรงเรียนครูจึงมีบทบาทที่สำคัญที่สุดที่

จะทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น และเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Erikson (1967 อ้างถึงใน ยาวพา เศษคุปต์, 2541) เน้นความสำคัญของวัยเด็กว่าเป็นวัยที่เรียนรู้สิ่งแวดล้อม ถ้าสิ่งแวดล้อมแปลกใหม่ น่าตื่นเต้นสนใจ และให้ความสุข เด็กจะมองโลกในแง่ดี เพราะมีความสุข ถ้าเด็กประสบแต่สิ่งไม่พึงพอใจ คับแค้น เด็กจะขาดความสุข มองโลกในแง่ร้าย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

2.3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด 1) เด็กมีทักษะในการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา 2) เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ 3) เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (1964 อ้างถึงใน สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537) ได้รายงานผลการวิจัยของเขาในหนังสือ Stability and Change in Human Characteristics หนังสือเล่มนี้ได้ทำให้นักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ที่มีข้อสงสัยในเรื่องพัฒนาการของเด็กในระยะเริ่มแรก มีความเชื่อมั่นและเข้าใจว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงขวบปีแรกจะพัฒนาร้อยละ 20 เมื่ออายุ 4 ขวบ จะพัฒนาด้านสติปัญญาถึงร้อยละ 50 และจากช่วงอายุ 4-8 ขวบ จะพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 30 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสติปัญญาของมนุษย์มากกว่า 3 ใน 4 จะได้รับการพัฒนาในวัยเด็ก บลูมยังพบอีกด้วยว่าสิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญที่จะทำให้พัฒนาการของบุคคลชะงักหรือเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งแสดงว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กในระยะ 6 ปี แรกของชีวิต มากกว่าในระยะอื่นๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของภรณ์ คุรุรัตน์ (2523) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญา ขึ้นอยู่กับการจัดสิ่งแวดล้อมการใช้สื่อที่กระตุ้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัส การสังเกต การค้นหา และการกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 (2543: 12 อ้างถึงใน สุกัญญา ดอกพวง, 2549) ที่กล่าวว่า ทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ 1) ทักษะการแสวงหาความรู้ และการศึกษาด้วยตนเอง เช่น ทักษะการสืบค้นแหล่งความรู้ ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการจับใจความสำคัญ ทักษะการจดบันทึก ทักษะการประมวลความรู้ การจัดทำผังความรู้ การเขียน การอธิบาย และการสรุป เป็นต้น 2) ทักษะการคิดและกระบวนการคิดต่างๆ เช่น ทักษะการคิดเปรียบเทียบ จำแนก วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาแบบแผน จัดโครงสร้าง จัดระบบ การตั้งสมมุติฐาน การพิสูจน์ ทดสอบ การลงข้อมูล การสรุป อ้างอิง รวมทั้งกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการคิดแก้ปัญหา กระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น 3) ทักษะการจัดการ และทักษะการทำงานกลุ่มหรือทำงานเป็นทีม

โดยสรุป เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นความหวังของครอบครัว เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นมนุษยชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ มีพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ที่เหมาะสมกับวัย ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจริยธรรม จะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (เยาเวพา เดชะคุปต์, 2541) และเมื่อมีการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยครูประจำชั้นปฐมวัยที่มีคุณสมบัติแล้วนั้น ผลที่ได้ก็คือผู้เรียน เพราะการจัดการชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพัฒนา ชัยพงศ์ (2542) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ต้องมีความหลากหลายและบูรณาการให้ผู้เรียน ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น การที่ครูจัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัยให้โอกาสเด็กได้เลือกเล่นและประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อหาประสบการณ์ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมอย่างอิสระ โดยสม่ำเสมอ ตรงตามความสนใจ พอใจ และตามความต้องการของเด็กแล้ว จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ขึ้นทีละน้อย แต่มันคงและเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ประสบความสำเร็จด้วยตัวของเขาเอง นอกจากนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน ได้แสวงหาความรู้ และแสดงออกอย่างเต็มความสามารถ ที่จะช่วยให้พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพของเขา และ เมื่อห้องเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ มีวัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการ วิธีการจัดการของครูมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะสามารถช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ แต่เนื่องจากนักเรียน มีความแตกต่างหลากหลาย ช่วงความสนใจระยะสั้น ฉะนั้นการเตรียมการของครูจึงควรมุ่งเน้นที่การป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชั้นเรียนขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **Rosenshine & Berliner (1978 อ้างถึงใน ปราณี สาระจิตต์, 2538)** กล่าวว่าจัดการห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนในผลการวิจัยที่ว่า ครูที่มีวิธีการจัดการห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวโน้มประสบความสำเร็จในการช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ **Chiare and Callender (1980 อ้างถึงใน ปราณี สาระจิตต์, 2538)** กล่าวว่าการจัดห้องเรียนให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีนั้นจะมีผลทำให้การศึกษาของเด็กบรรลุตามเป้าหมาย แต่ถ้าการจัดสภาพแวดล้อมได้ไม่ดีเท่าที่ควรจะทำให้ผลเสียแก่เด็ก เช่น เด็กจะไม่ตั้งใจเรียน หรือไม่ทำตัวให้เรียบร้อย ในห้องที่มีเสียงดังอีกทีก็ และเด็กอาจจะ

ขยับยั้งการพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง ถ้าสภาพแวดล้อมของห้องเรียนทำให้ครูต้องดูแลเด็กทุกฝีก้าว ดังนั้น ถ้าจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ทีให้เด็กได้เคลื่อนไหว ได้อย่างอิสระ ในห้องมีเครื่องเรือนที่ได้สัดส่วนกับร่างกายเด็ก มีความยืดหยุ่นในการจัดห้อง และสร้างพื้นที่ที่สนองประโยชน์ใช้สอย เด็กจะมีการพัฒนาและสร้างสรรค์ในทุกด้าน และสอดคล้องกับอัมพิกา ภูเดช (2542) กล่าวว่ามนุษย์เรียนรู้ได้ โดยอาศัยสมองและระบบประสาทที่รับความรู้สึกจากอวัยวะรับความรู้สึก ได้แก่ ตา หู จมูก กาย ลิ่น ดังนั้นการพัฒนามนุษย์ก็คือการพัฒนาาระบบประสาทแห่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเต็มศักยภาพ ซึ่งก็เป็นการพัฒนาสมอง สมองมนุษย์มีเซลล์สมองประมาณร้อยล้านล้านเซลล์ เซลล์สมองจะไม่เพิ่มจำนวน แต่เพิ่มขนาด และเปลี่ยนแปลงรูปร่าง ซึ่งใช้ระยะเวลาเต็มที่ 6 - 8 ปี หรือตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 8 ปี การพัฒนาเซลล์สมองทั้งสมองทั้งหมดให้มีคุณภาพต้องใช้กิจกรรมหลากหลายที่กระตุ้นระบบประสาททุกส่วนของเด็กปฐมวัย หากพันวันนี้ การกระตุ้นจะทำให้เซลล์สมองมีคุณภาพน้อยกว่า และกรมวิชาการ (2540) กล่าวว่ามนุษย์มีกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยธรรมชาติ เพื่อเป็นกลไกที่จะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถและความรู้สึกนึกคิดให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ตลอดจนสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และแม้ว่ามนุษย์จะเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การศึกษาเล่าเรียน และการคิดใคร่ครวญที่เกิดขึ้นภายในตนเอง แต่โดยทั่วไปมักจะเชื่อว่า การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนมีอิทธิพลยิ่งต่อการวางพื้นฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน และจากการสำรวจเอกสารงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531) ได้ค้นพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นที่ให้ความเอื้ออาทรต่อนักเรียน ที่นักเรียนกับนักเรียนมีความสัมพันธ์อันที่มิตรต่อกัน และที่มีความสะอาดเหล่านี้ เป็นบรรยากาศที่นักเรียนต้องการ ทำให้นักเรียนมีความสุขในการมาโรงเรียนและ ในการเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างความรู้สึกลึกซึ้งนี้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ ก็นับว่าครูได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนของประเทศชาติให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคม โดยแท้จริงดังนั้น การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัสศรี คำใส (2527) ได้ทำการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเล่นมุมช่างไม้ที่มีต่อความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษา พบว่า เด็กก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมช่างไม้มีความพร้อมทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ไม่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมช่างไม้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และฉวีวรรณ นิยมชาติ (2527) ได้ศึกษาการพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษา ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผน

พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผนมีความพร้อมทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอุบล เวียงสมุทร (2540) ได้ทำการเปรียบเทียบความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์หุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง โดยศึกษากับเด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 60 คน แบ่งเป็นเด็กกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที ผลการทดลองพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่น มีความพร้อมทางภาษาแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาตัวชี้วัด ประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ของ โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ได้เปิดโอกาสให้ครูทุกท่านร่วมแสดงความคิดเห็น เนื่องจากครูทุกท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานจริงในองค์กร และเป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจในลักษณะงานของตนเองมากกว่าผู้อื่น และเป็นกำลังที่สำคัญที่จะผลักดันให้การบริหารจัดการชั้นเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ทุกคนระดมสมอง แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ร่วมคิด ร่วมพิจารณา และร่วมตัดสินใจต่างๆ ซึ่งในการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้นับว่าเป็นสิ่งใหม่ของหน่วยงาน ซึ่งหากนำมาโดยการตัดสินใจจากผู้บริหารคนเดียว หรือใครคนใดคนหนึ่ง ย่อมอาจเกิดความขัดแย้งหรือต่อต้านขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อให้บุคลากรเกิดการยอมรับและรู้สึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ ทำให้บุคลากรเกิดความผูกพัน และรู้สึกในการเป็นเจ้าของผลงาน ย่อมทำให้ประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนประสบผลสำเร็จมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ พันธุ์ทิพย์ รามสูต (2540: 59) สมอาจ วงษ์ชมทอง (2536: 24) สุภาวงศ์ จันทวานิช (2543: 68) Lewin (1984 อ้างใน วิรุพท์ นิลโรจน์, 2528: 45) กิตติพร ปัญญาภิบาล (2540: 9) ที่กล่าวโดยสรุปได้ว่าการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยที่นักวิจัย และประชากรบางส่วนหรือทั้งหมดของชุมชน หรือองค์กรเป็นผู้ออก แบบการวิจัยร่วมกันศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะหาข้อค้นพบที่เป็นไปได้ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนหรือองค์กรนั้นๆ ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงกระบวนการขั้นสุดท้าย กระบวนการศึกษาใช้รูปแบบ focus group ซึ่งทุกคนสามารถแสดงบทบาท ได้อย่างเท่าเทียมกัน ข้อ

ค้นพบจากการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) สามารถนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนและองค์กรนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี และเป็นการเชื่อมโยงคุณสมบัติของแต่ละฝ่ายมาเอื้อแก่กัน เพื่อให้มีโลกทัศน์ร่วมกัน เพื่อความเข้าใจร่วมกัน ในการพัฒนา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 โรงเรียนวัดบางปะกอก กรุงเทพมหานคร ควรนำตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการชั้นเรียนในระดับปฐมวัยสำหรับครูประจำชั้นและผู้ช่วยครูประจำชั้น

3.1.2 ควรนำตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ไปปรับเป็นแบบประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา สำหรับครูประเมินตนเอง หรือหน่วยงานประเมินเพื่อพัฒนาบุคลากร

3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการฝึกอบรม ให้ความรู้ แก่ครูประจำชั้นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ และจัดการประเมินเป็นระยะ อย่างเป็นระบบ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา

3.2.2 ควรพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปตามการเปลี่ยนแปลง ของสถานการณ์

3.2.3 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนก่อนและหลังจากการนำตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษาไปใช้ในชั้นเรียน

3.2.4 ควรนำวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับชั้นอื่นๆ

3.2.4 ควรนำวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ในด้านอื่นๆของครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษาหรือครูประจำชั้นระดับชั้นอื่นๆ